

Warszawa, 15 grudnia 2018 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie

(druk nr 1049)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa nowelizuje postanowienia ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie przez uchylenie w dziale II rozdziału 5 obejmującego przepisy, które regulują dokonywanie doręczeń za pośrednictwem notariusza (art. 102 i art. 103).

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 102 § 1 ustawy – Prawo o notariacie, na żądanie strony notariusz doręcza na piśmie jej oświadczenie, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej. Oświadczenie, którego dotyczy żądanie, może być przekazane notariuszowi ustnie i wciągnięte do protokołu, albo sporządzone na piśmie (art. 102 § 2). Notariusz obowiązany jest doręczyć je we wskazanym miejscu, stosując odpowiednio zasady doręczania pism określone w przepisach procedury cywilnej (art. 102 § 3). Czynność ta powinna zostać stwierdzona w protokole, do którego – w myśl art. 102 § 4 – może także zostać wciągnięta odpowiedź strony przeciwnej. Ponadto art. 102 § 5 dopuszcza dokonywanie doręczeń notarialnych w formie listu poleconego. Z kolei art. 103 ustawy – Prawo o notariacie przesądza, że do doręczania oświadczeń mogą być angażowani pracownicy kancelarii notarialnej.

Jak podkreślono w uzasadnieniu projektu, proponowana zmiana ma na celu wyeliminowanie przepisów, których praktyczne znaczenie jest znikome i które jednocześnie kreują instytucję nieprzystającą do funkcji, jaką w polskim porządku prawnym pełni notariusz. W rzeczywistości doręczenia notarialne nie są (i w zasadzie nigdy nie były) odnotowywane w poważnej skali ze względu na istnienie alternatywnych, skutecznych mechanizmów doręczania dokumentów. Według danych statystycznych zgromadzonych przez Naczelną Radę Notarialną, w 2017 r. notariusze dokonali 157 doręczeń, co w porównaniu z liczbą notariuszy (przeszło 3,5 tys.)

oraz ogółu dokonywanych przez nich czynności notarialnych stanowi w istocie niewielki odsetek. Równie ważne jest też to, że doręczenie notarialne nie ma szczególnej mocy prawnej na gruncie prawa polskiego, podczas gdy status notariusza, a więc osoby wykonującej zawód zaufania publicznego, może sugerować coś przeciwnego.

Niezależnie od powyższych argumentów za derogacją wskazanych przepisów przemawia okoliczność, że stosownie do art. 15 w zw. z art. 16 rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczenie dokumentów”) oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000, notariusze, jako dokonujący doręczeń na podstawie prawa krajowego, byłiby automatycznie podmiotami obowiązany do dokonywania bezpośrednich doręczeń w sprawach z udziałem czynnika transgranicznego. Powołane przepisy przewidują bowiem, że wszystkie osoby mające interes prawny mogą dokonywać doręczeń dokumentów sądowych i pozasądowych przez urzędników sądowych, innych urzędników lub inne właściwe osoby w państwie członkowskim, do którego adresowane są dokumenty, jeżeli prawo tego państwa zezwala na tego typu bezpośredni sposób doręczania. Tyle że włączenie notariuszy w system doręczeń, o którym mowa w rozporządzeniu nr 1393/2007, mogłoby wprowadzać obywateli, osoby prawne oraz organy i instytucje z innych państw członkowskich w błąd co do faktycznych skutków doręczenia notarialnego zgodnie z prawem polskim. Stałoby się ono również źródłem nowych problemów z uwagi na to, że działania podejmowane przez notariuszy nie są limitowane żadną „właściwością miejscową”, czyli – innymi słowy – nie muszą być w jakikolwiek sposób powiązane z kryterium miejsca położenia kancelarii notarialnej (autorzy projektu zaznaczyli w uzasadnieniu, iż nie da się wykluczyć zlecenia dokonania doręczenia dokumentu do rąk osoby zamieszkałej np. w Międzyzdrojach przez notariusza, który na co dzień wykonuje zawód w miejscowości położonej na przeciwległym krańcu Rzeczypospolitej Polskiej). Reasumując: notariusze, w odróżnieniu chociażby od komorników sądowych, nie powinni mieć kompetencji w zakresie dokonywania bezpośrednich doręczeń w rozumieniu przytoczonych przepisów prawa Unii Europejskiej.

Stąd też nowela uchyla wspomniany już na wstępie rozdział 5 zatytułowany „Doręczenie oświadczeń”, a także przepis art. 79 pkt 3, który to zalicza czynność doręczenia do katalogu czynności notarialnych.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony przez grupę posłów (druk sejmowy nr 2356). W dniu 20 marca 2018 r. Marszałek Sejmu skierował przedłożenie do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w celu przeprowadzenia pierwszego czytania. W dniu 4 grudnia 2018 r. Komisja wypracowała sprawozdanie, w którym zaproponowała uchwalenie projektowanej regulacji po uzupełnieniu jej o przepis przejściowy oraz dokonaniu korekt o charakterze techniczno-legislacyjnym (druk nr 3058). Uwzględniając wniosek Komisji, Sejm uchwalił ustawę na 74. posiedzeniu.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie wywołuje zastrzeżeń legislacyjnych.

Główny ekspert ds. legislacji

Katarzyna Konieczko